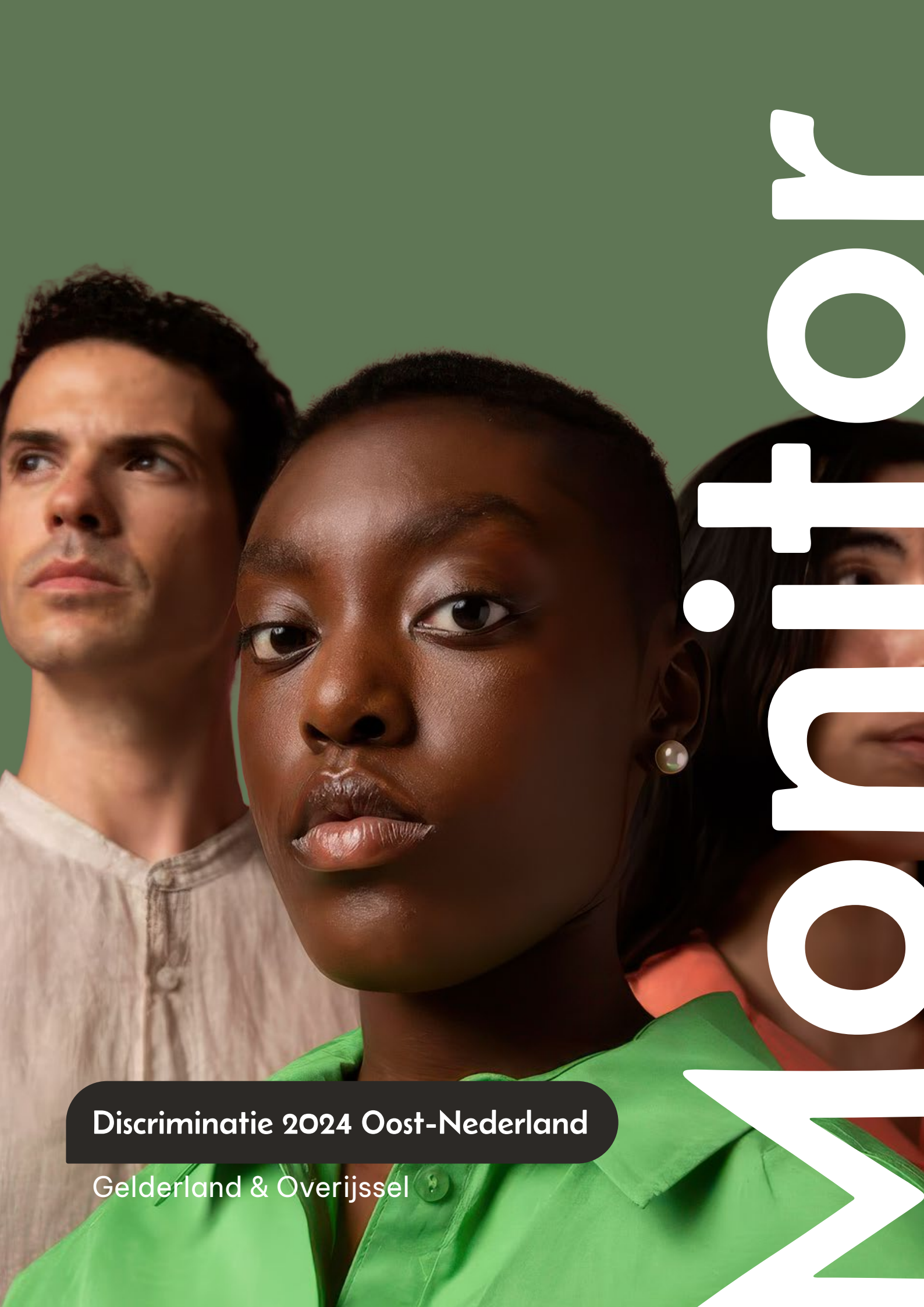

Discriminatie 2024 Oost-Nederland

Gelderland & Overijssel

Monitoren van discriminatie 2

Discriminatieregistraties in 2024 6

Toelichting op de registraties 8

Opvallend in 2024 10

Analyse van de ADV cijfers 2024 12

In de praktijk 14

Gebiedskaart Discriminatie Oost-Nederland 18

Monitoren van discriminatie

Voor u ligt de Monitor Discriminatie 2024 Oost-Nederland. In dit rapport zijn de discriminatiecijfers van 2024 samengebracht. De cijfers zijn gebaseerd op meldingen die binnenkomen bij de politie, de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), en het College voor de Rechten van de Mens. Zij rapporteren hun cijfers gezamenlijk op pagina 6 en 7. Natuurlijk worden de cijfers in dit rapport ook toegelicht om u een beter beeld te geven van zaken die speelden in 2024. Daarnaast laten politie, OM en ADV's zien op welke wijze zij samenwerken om discriminatie aan te pakken.

Wijze van monitoring

De discriminatiecijfers in deze monitor en de bijbehorende toelichting geven inzicht in de ervaren en gemelde discriminatie in Oost-Nederland. Ze vormen een eerste aanknopingspunt voor het ontwikkelen van antidiscriminatiebeleid, het aangaan van de dialoog, het starten van campagnes tegen discriminatie en het vergroten van de bewustwording bij professionals. Deze monitor is nadrukkelijk geen representatief onderzoek naar ervaren discriminatie in de samenleving of een uitputtend overzicht per gemeente. Het doel is uitsluitend om alle cijfers over discriminatiemeldingen in Oost-Nederland op een overzichtelijke manier samen te brengen.

Wat is discriminatie

Discriminatie is het in gelijke gevallen ongelijk behandelen van mensen op basis van kenmerken die er in een specifieke situatie niet toe doen. Dit zijn kenmerken zoals herkomst, huidskleur, handicap, seksuele voorkeur, godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, geslacht, leeftijd, arbeidscontract en arbeidsduur. Discriminatie doet zich in verschillende vormen voor. Het kan bijvoorbeeld gaan om uitsluiting bij werving en selectie, het niet toegelaten worden tot een horecagelegenheid op grond van afkomst of het gepest worden op grond van seksuele geaardheid of herkomst. Discriminatie kan in Nederland op twee manieren worden berecht: via het strafrecht en via het burgerlijk recht. Voor het burgerlijk recht wordt gebruik gemaakt van de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb), de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) en een aantal wetten binnen het arbeidsrecht over gelijke behandeling van mensen ongeacht geslacht, arbeidsovereenkomst of leeftijd.

ADV's

Het recht op gelijke behandeling is in diverse internationale verdragen en Nederlandse wetgeving goed gewaarborgd. Burgers die discriminatie ervaren, moeten onafhankelijke bijstand kunnen krijgen. Hiervoor is de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in het leven geroepen. In deze wet is geregeld dat gemeenten hun inwoners aanbieden dat zij bij een onafhankelijke antidiscriminatievoorziening (ADV) terecht kunnen. Hier krijgen inwoners deskundig advies en juridische bijstand als zij dit wensen. ADV's registreren alle meldingen van discriminatie en rapporteren dit jaarlijks aan de gemeenten middels deze discriminatiemonitor. Doordat ADV's onafhankelijk en deskundig zijn op het gebied van wet- en regelgeving inzake discriminatie, voldoen zij aan de kwaliteitscriteria die de wet hieraan stelt.
Sinds 1 januari 2024 bundelen alle ADV's in Nederland hun krachten onder de

naam Discriminatie.nl. Ook de ADV's van Gelderland en Overijssel zijn aangesloten bij dit landelijke samenwerkingsverband.
Melders kunnen hun discriminatie-ervaringen melden bij Discriminatie.nl. Deze meldingen worden dan doorgestuurd naar de regionale ADV's. In Oost-Nederland komen deze meldingen terecht bij Vizier, bij Art. 1 Noord Oost Gelderland en bij Discriminatie.nl Deventer, afhankelijk van de postcode van de melder.
ADV's werken, waar nodig, samen met de politie en het Openbaar Ministerie (OM) om discriminatie gezamenlijk aan te pakken. Ook preventie is een kerntaak van de ADV's, maar deze wordt niet in de Wga genoemd. Daarom wordt in deze monitor niet gerapporteerd over preventie.

Politie Oost-Nederland

De politie registreert meldingen en aangiften van discriminatie. De politie in Oost-Nederland werkt nauw samen met het OM en de ADV's. Een aangifte kan leiden tot strafrechtelijke vervolging door het OM. Waar bemiddeling mogelijk is, wordt er in voorkomende gevallen samengewerkt met ADV's. Aangiften van discriminatie krijgen in Nederland prioriteit en worden tijdens het Regionaal Discriminatieoverleg (RDO) met OM, politie en de ADV's besproken. Ook screenen politie, OM en ADV's de zaaks-lijsten van de politie op mogelijke gevallen van discriminatie die naar de ADV's doorverwezen kunnen worden.

Het Openbaar Ministerie

Het OM heeft als taak het handhaven van de strafrechtelijke rechtsorde. De strafrechtelijke discriminatiebepalingen en de beschermde belangen die de wetgever daarmee heeft beoogd, zijn daarbij bepalend. Het OM is gebonden aan de beleidsregel Aanwijzing Discriminatie. Binnen ieder arrondissementsparket is een discriminatieofficier van justitie werkzaam die deelneemt aan het RDO.

Het College voor de Rechten van de Mens

Mensen die discriminatie ervaren buiten het strafrecht, kunnen bij het College voor de Rechten van de Mens een oordeel vragen. Het College voor de Rechten van de Mens is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving en om te bepalen of sprake is van wettelijk verboden onderscheid. De klachtenconsulenten van de ADV's kunnen voorzien in onafhankelijke bijstand en melders bijstaan in procedures bij het College. Oordelen van het College voor de Rechten van de Mens worden openbaar gemaakt op de website van het College en kunnen een krachtig middel zijn om mensen bewust te maken van verboden onderscheid.

Samenwerking tussen meldpunten

Burgers en professionals kunnen over (ervaren) discriminatie advies en ondersteuning vragen bij de ADV's. Voor niet-strafrechtelijke incidenten werken de ADV's volgens het principe van hoor en wederhoor, met als doel de verhouding tussen betrokken partijen te herstellen. De inzet van onafhankelijke bijstand vanuit de ADV's behoort tot de kernactiviteiten. De ADV's werken samen met lokale partners op het gebied van discriminatiebestrijding, in de eerste plaats met de politie en het OM. Om tot een goede verwerking van casuïstiek te komen, wordt er zowel op casus- als op trendniveau met elkaar gesproken. Dit is conform de in 2018 geldende Aanwijzing Discriminatie geformaliseerd in het Regionaal Discriminatie Overleg (RDO).

Meldingen

Bij een aantal meldingen heeft een rechter, een klachtencommissie of het College objectief vastgesteld dat er sprake was van discriminatie. Bij een deel van de meldingen volgt geen objectief oordeel, omdat de kwestie niet aan een rechter of commissie wordt voorgelegd. Vaak wordt een oplossing gevonden door bemiddeling of informatieverstrekking vanuit de ADV's. Ook zijn er meldingen waarbij een melder alleen om advies vraagt of een luisterend oor nodig heeft.
In sommige gevallen is er sprake van waargenomen discriminatie als getuige of als belangenbehartiger; ook deze meldingen worden geregistreerd.
Sommige melders melden liever anoniem. Anonieme meldingen worden geregistreerd in het systeem van de ADV's en dragen samen met de niet-anonieme meldingen bij aan de registratiecijfers die in deze monitor zijn opgenomen.

OM past strafverzwaring toe bij discriminatie

In december 2024 stonden twee mannen terecht op verdenking van het meermaals zwart spuiten van een regenboogbankje in Ede. Tussen 2022 en 2024 werd dit bankje op de hoek van de Molenstraat en de Grotestraat vijf keer besmeurd. De twee verdachten handelden volgens het Openbaar Ministerie uit geloofsovertuiging. Ze hadden moeite met de symbolische betekenis van de regenboogvlag, namelijk de acceptatie van de LHBTIQ+ gemeenschap. Het handelen van verdachten is niet alleen kwetsend voor deze groep mensen, maar er was volgens het OM ook sprake van discriminatie. Dat maakt het bekladden van de regenboogbank méér dan alleen vernieling en het discriminatoire aspect geldt wat het OM betreft als strafverzwarend. De officier van justitie heeft dit nadrukkelijk meegenomen in de strafeis. Het OM neemt zaken als deze hoog op en vindt het belangrijk en maatschappelijk relevant om verdachten die dergelijke discriminerende feiten plegen voor de rechter te brengen. De betrokken verdachten zijn uiteindelijk veroordeeld tot een taakstraf en tot het betalen van een schadevergoeding aan de gemeente Ede.

Discriminatieregistraties in 2024

Totaal aantal discriminatieregistraties

ADV's[1]

Meldingen inwoner[2]	2102
Meldingen plaats voorval[3]	980
Eigen screening	13

Politie[4]

Discriminatie-incidenten	1484

College voor de Rechten van de Mens[5]

Instroom verzoeken om oordeel	96

Werkwijze ADV's

Alleen registratie	1166
Advies en informatie	947
Beïnvloeding beleid	30
Bemiddeling	49
Bijstaan in procedures	64
Doorverwijzing	89
Eigen onderzoek ADV's	22
Overig	12

Politie Oost-Nederland

Discriminatiegrond

Antisemitisme	92
Geslacht	19
Godsdienst	64
Handicap	35
Herkomst, huidskleur	683
Levensovertuiging	0
Seksuele gerichtheid	435
Onbekend/overig	156

Wijze van discriminatie

Bedreiging	130
Bekladding	88
Bespugen	12
Geweld	14
Geweld icm uitlating	136
Pesterij	47
Uitlating	960
Vernieling	63
Weigering	9
Onbekend/overig	25

1. ADV's: gezamenlijke rapportage van cijfers, verzameld door de ADV's Discriminatie.nl Oost-Nederland.
2. Meldingen inwoner betreft door ADV's in de politie-eenheid ontvangen meldingen.
3. Meldingen plaats voorval betreft meldingen over incidenten die in een gemeente binnen de politie-eenheid hebben plaatsgevonden. Er is een overlap tussen deze twee getallen.
4. Politie: discriminatie-incidenten zijn zowel reguliere incidenten als incidenten jegens werknemers met een publieke taak. De politie registreert alleen de grond en de aard van discriminatie, niet het maatschappelijk terrein.
5. College voor de Rechten van de Mens: niet alle verzoeken/klachten leiden uiteindelijk tot een oordeel. Verzoeken zijn bijvoorbeeld niet-ontvankelijk, worden ingetrokken of er is sprake van een tussentijdse oplossing.
6. Meldingen op basis van discriminatiegrond betreffen incidenten die in een gemeente in de politie-eenheid zijn voorgevallen. Het totaal aantal meldingen in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal door de ADV geregistreerde meldingen. Dit komt omdat ADV's ook meldingen registreren die niet zijn voorgevallen binnen de eigen politie-eenheid. Daarnaast kan één melding gaan over discriminatie op meerdere gronden.
7. Niet-wettelijke gronden zijn meldingen over bijvoorbeeld persoonlijke overtuiging/mening, sociale status, opleidingsniveau en overige uiterlijke kenmerken (zoals tatoeages).
8. Terrein: een melding kan over discriminatie op slechts één terrein gaan.

ADV's

Discriminatiegrond[6]

Antisemitisme	13
Arbeidscontract	6
Arbeidsduur	1
Burgerlijke staat	3
Geslacht	83
waarvan tegen transgender personen	18
Godsdienst	65
waarvan tegen moslims	44
Handicap/chronische ziekte	138
Herkomst, huidskleur	452
Leeftijd	42
Levensovertuiging	5
Nationaliteit	22
Politieke gezindheid	7
Seksuele gerichtheid	65
Niet-wettelijke gronden[7]	111
Onbekend	35

Terrein[8]

Arbeidsmarkt	176
Buurt/wijk	94
Collectieve voorzieningen	169
Commerciële dienstverlening	118
Horeca/amusement	52
Huisvesting	62
Media en reclame	8
Onderwijs	71
Openbare ruimte	88
Politie/OM/vreemdelingenpolitie	28
Privésfeer	16
Publieke/politieke opinie	29
Sport en recreatie	39
Overig	14
Onbekend/niet van toepassing	16

Wijze van discriminatie

Bedreiging	53
Geweld	30
Omstreden behandeling	560
Vijandige bejegening	365
Overig	23
Onbekend/niet van toepassing	18

College voor de Rechten van de Mens

Discriminatiegrond

Geslacht	19
Herkomst/huidskleur	12
Nationaliteit	7
Godsdienst	1
Seksuele gerichtheid	5
Burgerlijke staat	2
Politieke overtuiging	1
Levensovertuiging	3
Arbeidsduur	3
Arbeidsinvulling	2
Vaste / tijdelijke arbeidscontracten	0
WAZO-regeling	1
Handicap / chronische ziekte	29
Leeftijd	4
Grond onbekend	6
Geen grond	1

Terrein

Arbeid – Werving en selectie	7
Arbeid – Aanstelling	0
Arbeid – Beëindiging arbeidsrelatie	16
Arbeid – Arbeidsvoorwaarden	14
Arbeid – Arbeidsomstandigheden en overig	6
Goederen en Diensten	30
Sociale bescherming	6
Geen terrein	15
Onbekend	2

Aantal oordelen en uitspraken

Oordelen met minstens een uitspraak verboden onderscheid / strijd met de wet	6
Oordelen zonder onderscheid / strijd met de wet	7

Toelichting op de registraties

Discriminatiegronden

Meldingen worden door ADV's geregistreerd op basis van dertien gronden. Deze gronden zijn grotendeels gebaseerd op de gelijkebehandelingswetgeving in Nederland. De politie hanteert de discriminatiegronden die in het Strafrecht zijn vastgelegd. Daarnaast bieden de registratiesystemen de mogelijkheid om 'onbekend' in te vullen. Een registratie van een grond wordt gedaan op basis van de inhoud van een melding voordat onderzoek is gedaan naar het juridisch kader en bewijsmateriaal is verzameld. Een registratie van een bepaalde grond hoeft om die reden niet te betekenen dat er ook in juridische zin sprake is van discriminatie op deze grond.

Maatschappelijke terreinen

De meldingen die binnenkomen bij de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) worden geregistreerd op verschillende maatschappelijke terreinen. Deze terreinen zien we deels ook terugkomen in de civielrechtelijke gelijkebehandelingswetgeving, maar ADV's hanteren van oudsher meer terreinen in hun registratie, zodat specifieker stuurinformatie aan beleidsmakers kan worden geboden.

Plaats voorval en plaats melder

In de gebiedskaart van deze monitor (p.18-19) zijn de registraties van discriminatie op twee manieren opgenomen: zowel van de plaats van het gemelde voorval als de woonplaats van de melder. Dit geeft een vollediger beeld van wat er in 2024 heeft gespeeld binnen een gemeente op het gebied van discriminatie. Iemand kan immers melden over iets wat er in diens eigen gemeente heeft plaatsgevonden (bijvoorbeeld bij diens huis), maar ook over iets dat in een gemeente elders is gebeurd (bijvoorbeeld op het werk), of over iets dat landelijk speelt (bijvoorbeeld in de media).

Meldingsbereidheid & vindbaarheid

Veel ervaringen met discriminatie worden niet gemeld en blijven daardoor buiten het beeld van deze cijfers. Tevens zijn meldingen subjectief van aard: sommige incidenten worden als discriminatie ervaren terwijl daar, juridisch gezien, geen sprake van is. Daartegenover staan incidenten die juridisch gezien juist wel discriminatoir van aard zijn, maar waarvan mensen zich niet altijd bewust zijn. Deze ervaringen worden om verschillende redenen niet gemeld: mensen willen niet stil blijven staan bij negatieve ervaringen of ze willen niet als slachtoffer gezien of bestempeld worden door anderen. Men kan angst hebben voor de mogelijke negatieve gevolgen van een melding, geen vertrouwen hebben in het doen van een melding of aangifte of de weg niet weten om een melding te kunnen doen. De cijfers uit deze monitor zijn daarom tevens een indicatie van te duiden patronen in de samenleving. Gelijktijdig met deze monitor is het landelijk rapport Discriminatiecijfers in 2024 gepubliceerd, dat een analyse geeft van de landelijke trends.

Aanpak politie tegen discriminatie van jonge voetbalsupporter

Op een zondagochtend krijgt een teamcoördinator aanpak discriminatie van de politie Oost-Nederland via sociale media een bericht doorgestuurd. Hierin wordt ontdaan gereageerd op een incident van de dag ervoor. Een jong kind in de kleuterleeftijd, is door een volwassen supporter van de lokale voetbalploeg op straat bedreigd en uitgescholden met discriminerende joodse verwensingen, omdat het kind een Ajax-shirt droeg. Ook is het kind met etenswaren bekogeld.

Omdat er nog geen melding of aangifte van het incident te vinden is in het politiesysteem, zoekt de politiecoördinator via zijn netwerk contact met de ouders van het kind, en bespreekt met hen het doen van aangifte ter zake het CODIS-feit bedreiging en belediging met discriminatoir aspect. De ouders besluiten aangifte te doen.

Er wordt in samenspraak met de discriminatieofficieren van het Openbaar Ministerie een onderzoek gestart. In eerste instantie lijkt de identiteit van de dader onbekend te blijven. De teamcoördinator houdt vol en schakelt collega's van de voetbaleenheid in. Hierdoor wordt bij de eerste wedstrijd van het nieuwe voetbalseizoen de betreffende man herkend en geïdentificeerd.

Inmiddels is ook de lokale voetbalclub aangehaakt om zorg te dragen voor een passend herstel van het voetbalplezier voor het kind. De supporter heeft zich tegenover de politie moeten verantwoorden voor zijn daden. Ouders en kind genieten inmiddels weer van de lokale wedstrijden, in het voetbalshirt naar eigen keuze.

Meer weten over uw gemeente?
Klik dan op het kaartje, scan de QR-code, of ga naar vizieroost.nl

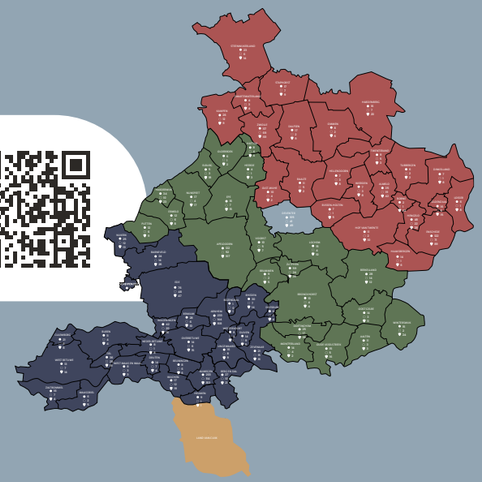

Opvallend in 2024

Meer meldingen bij ADV's

In 2024 is het aantal meldingen op zowel woonplaats van de melder als plaats van het voorval bij ADV's aanzienlijk toegenomen ten opzichte van 2023. Als we kijken naar woonplaats melder dan ontvingen de ADV's in Oost-Nederland gezamenlijk 2.102 meldingen, een stijging van 144 procent vergeleken met de 861 meldingen in 2023. Landelijk steeg het aantal meldingen met ongeveer 133 procent, wat betekent dat de toename in Oost-Nederland sterker was dan het landelijk gemiddelde. Het aantal meldingen op plaats voorval in Oost-Nederland is in 2024 met 26 procent gestegen ten opzichte van 2023. Mogelijke verklaringen voor de toename in het aantal meldingen zijn twee ontwikkelingen in 2024: de naamsverandering naar Discriminatie.nl, waardoor het meldpunt landelijk bekender is geworden, en de toename van bulkmeldingen.

Naamsverandering naar Discriminatie.nl

Sinds 1 januari 2024 werken alle antidiscriminatievoorzieningen samen onder de nieuwe naam Discriminatie.nl. Deze naamsverandering is bedoeld om het meldpunt toegankelijker en zichtbaarder te maken, zodat inwoners eenvoudiger discriminatie kunnen melden.

Bulkmeldingen

Het afgelopen jaar is er een duidelijke toename geweest in het aantal bulkmeldingen. Er is sprake van een bulkmelding wanneer er een grote hoeveelheid meldingen binnenkomt over een specifiek incident. Sociale media spelen hierin een belangrijke rol: wanneer er online oproepen worden gedaan om een bepaald incident te melden, ontstaat er vaak een sneeuwbaleffect, waardoor het aantal meldingen snel oploopt. Het gaat daarbij meestal om incidenten die online, tijdens de uitzending van een tv-programma, in de politiek of in het openbaar, plaatsvinden en waarvan bij de verschillende ADV's in het land melding wordt gemaakt. Voorbeelden hiervan zijn de motie van kamerlid Becker, de uitspraken van Johan Derksen over Kamerlid de Hoop, de uitspraken van minister Keizer op televisie en de meldingen die zijn ontstaan na de heropleving van het conflict tussen Palestina en Israël.

Meer informatie met betrekking tot de bulkmeldingen van het jaar 2024 is beschikbaar in de landelijke discriminatiemonitor 2024 van Discriminatie.nl.

Meldingen plaats voorval in Oost-Nederland

De stijging in Oost-Nederland is vooral zichtbaar bij meldingen (plaats voorval) op grond van godsdienst (+91 procent) en meldingen op niet-wettelijke gronden (+76 procent). Opvallend is dat 68 procent van de meldingen op grond van godsdienst de discriminatie van moslims betreft. Bij de meldingen op niet-wettelijke gronden gaat het om meldingen die bijvoorbeeld te maken hebben met uiterlijke kenmerken, inkomen en sociale positie, een justitieel verleden en iemands woonplaats. Deze meldingen worden niet nader gespecificeerd in deze regiomonitor. (Zie pijldiagram op pagina 11.)

Meer meldingen bij politie

De stijging van het aantal discriminatiemeldingen bij de politie zet ook in 2024 door. In de regio Oost-Nederland zijn dit jaar 1.484 meldingen ontvangen, een toename van 5,5 procent ten opzichte van 2023.

De meeste meldingen bij de politie hadden betrekking op de discriminatiegrond herkomst/huidskleur (683 meldingen in 2024). De grootste stijging is zichtbaar bij meldingen op grond van godsdienst, met een toename van 52 procent ten opzichte van 2023.

Van alle discriminatiemeldingen bij de politie ging het in de meeste gevallen om discriminerende uitlatingen (960 meldingen in 2024), wat neerkomt op 65 procent van alle meldingen.

College voor de Rechten van de Mens

Het aantal verzoeken om een oordeel van het College voor de Rechten van de Mens is in 2024 nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar. In 2023 werden 93 oordelen uitgesproken, terwijl dit er in 2024 96 waren. Bijna een derde van deze oordelen had betrekking op de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte.

In totaal werd in 13 zaken van inwoners uit Oost-Nederland een oordeel uitgesproken. In 6 gevallen stelde het College (deels) vast dat er sprake was van verboden onderscheid volgens de wet. Andere zaken werden niet in behandeling genomen, teruggetrokken of zijn nog niet op zitting behandeld.

Ontvangen meldingen op woonplaats melder

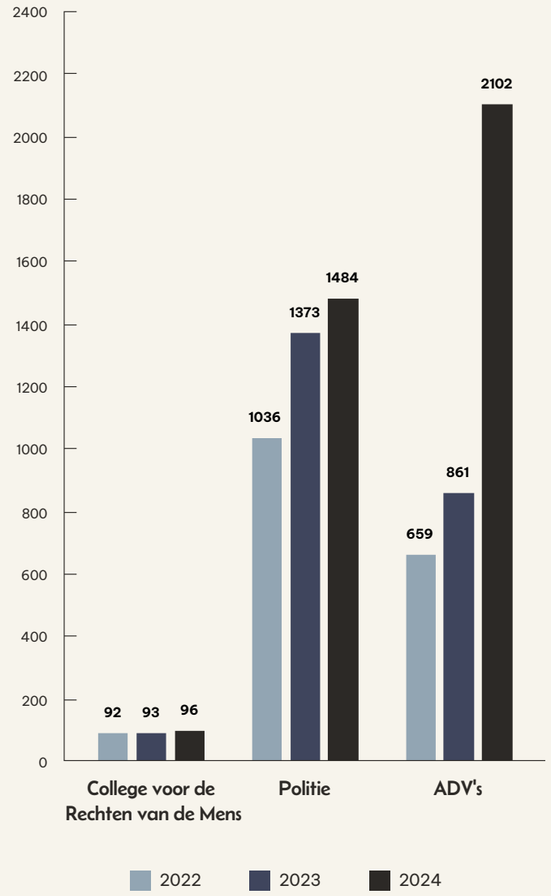

Stijging aantal meldingen per grond ten opzichte van 2023 (plaats voorval)

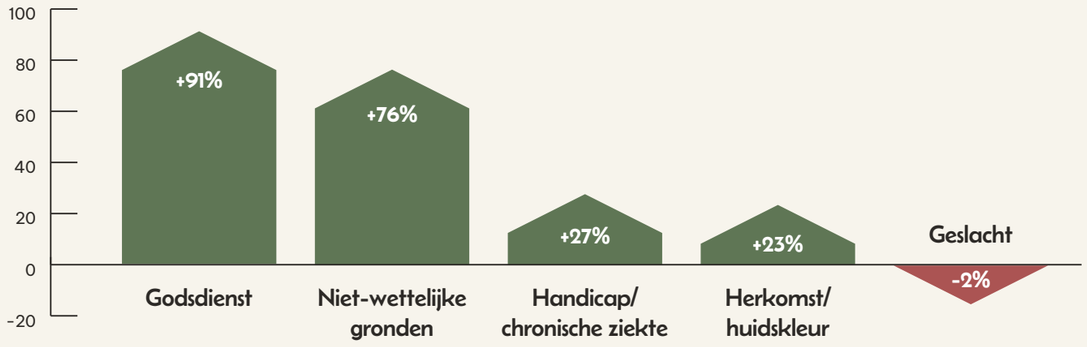

Analyse van de ADV cijfers 2024

Aantal meldingen per grond en terrein 2024 (plaats voorval)

	Antisemitisme	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap/chronische ziekte	Herkomst/Huidskleur	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Niet-wettelijke gronden	Onbekend	Politieke gezindheid	Seksuele gerichtheid	Arbeidscontract	Arbeidsduur
Arbeidsmarkt		1	31	20	21	70	21		4	13	3		5	6	1
Buurt/Wijk	2		1	5	5	62				5	3	1	14		
Collectieve voorzieningen			12	4	42	73	3		11	27	9		4		
Commerciële dienstverlening	1	1	4	3	22	60	8		2	10	5	1	2		
Horeca/amusement		1	5		13	21	1			4		2	5		
Huisvesting			3		9	23	4	2	5	17	4		1		
Media/Reclame			2			3				1			2		
Onbekend			3		3	4					7				
Onderwijs			4	13	10	40	4			5	1				
Openbare ruimte/publiek domein	8		8	11	1	34		2		4					
Overig			2		1	3				6	1		1		
Politie/OM/Vreemdelingenpolitie			3	3	2	17				4		1	1		
Privésfeer			1	2	4	6				4			1		
Publieke/politieke opinie	1			4		18				2		2			
Sport/recreatie	1		4		5	18	1	1		9	2				
Totaal	13	3	83	65	138	452	42	5	22	111	35	7	36	6	1

In de tabel hiernaast zijn de cijfers zoals gerapporteerd op pagina 6-7 nog een keer uitgewerkt, maar dan als kruistabel van de gronden en terreinen. In deze kruistabel kunt u zien om welke redenen (gronden) personen in bepaalde omgevingen (terreinen) werden gediscrimineerd. De tabel is gebaseerd op de meldingen van incidenten die in 2024 bij de ADV's uit Oost-Nederland zijn geregistreerd, specifiek op de plaats van het voorval.

Herkomst/huidskleur

Discriminatie op grond van herkomst/huidskleur blijft de meest gemelde vorm van discriminatie, net als in 2022 en 2023. De toename van het aantal meldingen over afkomst/huidskleur (plaats voorval) is bovendien relatief groter dan de gemiddelde stijging van alle ontvangen meldingen. Terwijl de gemiddelde stijging van het totaal aantal meldingen (op plaats voorval) 13 procent bedraagt, is de stijging voor herkomst/huidskleur 19 procent. Nadere analyse wijst uit dat van de genoemde 19 procent, 47 procent betrekking heeft op de migratieachtergrond van de melder, terwijl 29 procent gerelateerd is aan de huidskleur van de melder.

De meeste meldingen op grond van herkomst/huidskleur vinden plaats op het terrein van collectieve voorzieningen (zoals in de gezondheidszorg, uitkeringsinstanties, lokale en rijksoverheid), waar 70 procent meer meldingen zijn gedaan ten opzichte van 2023. Ook op het terrein buurt/wijk is er een stijging van 38 procent meer meldingen. Discriminatie op de arbeidsmarkt wordt eveneens vaak gemeld (70 meldingen), maar hier is een relatieve daling van 13 procent ten opzichte van 2023.

De grootste stijging in het aantal meldingen op grond van herkomst/huidskleur is te zien op het terrein van de publieke/politieke opinie. In 2023 werden er 10 meldingen geregistreerd, terwijl dit aantal in 2024 steeg naar 18 meldingen, wat neerkomt op een stijging van 80 procent.

Arbeidsmarkt

Ten aanzien van het terrein arbeidsmarkt worden het vaakst melding gedaan.
In 2024 betrof 1 op de 5 meldingen het terrein arbeidsmarkt. Dit is een stijging van 11 procent ten opzichte van 2023. Deze meldingen hebben bijvoorbeeld betrekking op situaties op de werkvloer en bij werving en selectie. De meeste meldingen op dit terrein hebben betrekking op herkomst/huidskleur (70 meldingen), geslacht (31 meldingen), leeftijd (21 meldingen) en handicap en chronische ziekte (21 meldingen). De grootste stijging is te zien bij meldingen op grond van handicap en chronische ziekte. In 2023 werden er 10 meldingen geregistreerd, terwijl dit aantal in 2024 steeg naar 21 meldingen, wat een stijging van 110 procent betekent.

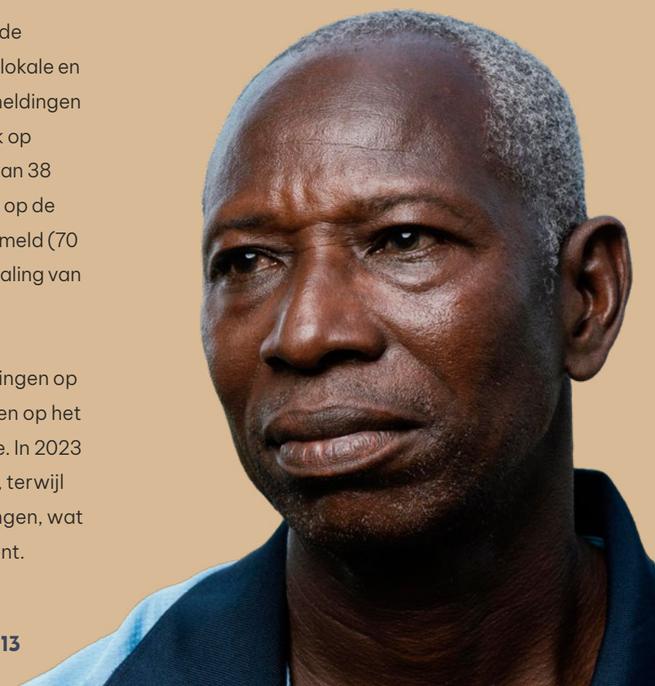

In de praktijk

Discriminatie vanwege het dragen van een hijab

Een vrouw kreeg op het werk van één specifieke collega telkens discriminerende opmerkingen over haar hijab. De collega zei meerdere keren dat ze haar hijab beter af kon doen en dat hij niet begreep waarom ze een hijab droeg als het warm was. De vrouw wist niet zeker hoe ze deze situatie het beste aan kon pakken en klopte bij een ADV aan voor advies. In een ondersteunend gesprek op kantoor heeft zij haar ervaringen kunnen delen en kreeg zij advies over haar rechten en de stappen die zij kon zetten. Ze heeft de situatie daarna bij haar leidinggevende aangekaart, waarna de betreffende collega is aangesproken op zijn discriminerende uitspraken. Hij heeft zijn excuses aan haar aangeboden. De vrouw hoefde niet meer met de collega samen te werken en de leidinggevende gaf aan de veiligheid op de werkvloer nauwlettend in de gaten te houden.

Transactiescreening door bank op grond van afkomst

Een vrouw ondervond problemen met haar bankrekening omdat haar transacties herhaaldelijk werden geblokkeerd en gecontroleerd. Dit gebeurde vanwege de niet-Nederlands klinkende achternaam van haar echtgenoot, die in de omschrijvingen van de transacties voorkwam. De bank vroeg herhaaldelijk om informatie over haar echtgenoot, wat de vrouw als discriminerend ervoer.

De ADV ondersteunde haar bij het indienen van een klacht bij de betreffende bank. Omdat de bank de klacht onvoldoende in behandeling nam, besloot de ADV een verzoek in te dienen bij het College voor de Rechten van de Mens.

Het College oordeelde dat de bank indirect onderscheid maakte op basis van afkomst, wat verboden is. De wijze waarop de bank transacties controleerde, leidde er indirect toe dat vooral transacties van personen met een niet-Nederlandse naam werden gecontroleerd.

Verder kon de bank niet aantonen dat de controles in dit geval gerechtvaardigd waren, aangezien melder herhaaldelijk om dezelfde informatie werd gevraagd en deze informatie al bij de bank bekend was. Het College oordeelde dat het blokkeren van de transactie van de melder en het herhaaldelijk opvragen van dezelfde informatie (in dit geval) geen passende middelen waren om het doel van de transactiecontrole te bereiken. Daardoor kon de bank het maken van indirect onderscheid niet rechtvaardigen.

Bovendien vond het College dat de klacht van de vrouw onzorgvuldig was behandeld, omdat zij nooit een inhoudelijke reactie van de bank had ontvangen. De bank had beter moeten uitleggen waarom de transactieblokkades plaatsvonden en het mogelijke discriminerende effect van de toegepaste controles moeten erkennen.

Geen kans op een woning als je non-binair bent

Een ADV ontving een klacht van een jong persoon. Hen identificeert zich als non-binair. Non-binair is een genderidentiteit waarbij iemand zich niet (uitsluitend) als man of vrouw identificeert. Dit kan betekenen dat iemand zich als beide, geen van beide of wisselend identificeert en zich laat aanspreken met voornaamwoorden zij/hun, die/diens, hen/hun. In dit geval liet melder zich aanspreken met hen.

Om zich in te schrijven als woningzoekende werd deze persoon echter verplicht om aan te geven of deze man of vrouw is. Hen wilde niet gedwongen worden om deze keuze te maken. Doordat hen zich niet in kon schrijven, maakte hen geen kans op een woning. Zowel henzelf als hun moeder hadden al veel moeite gedaan dit probleem op te lossen. Maar tevergeefs. De veroorzakers van dit probleem waren diverse woningstichtingen en het bedrijf dat in opdracht van deze organisaties de inschrijving faciliteert. Het bleek moeilijk om hun computersystemen aan te passen om ook inschrijving als non-binair persoon mogelijk te maken.

De ADV heeft de organisatie die de inschrijving faciliteert aangeschreven en zich ingezet om inschrijving van een non-binair persoon mogelijk te maken. Het bleek moeilijk om de computersystemen van de betrokken woningcorporaties op de gewenste manier aan te passen. Uiteindelijk is dat in augustus 2024 gebeurd. Vanaf dat moment is het, in een groot deel van Nederland, ook mogelijk om je in te schrijven als non-binair persoon. De inschrijfdatum van melder is teruggezet naar het moment van diens eerste contact.

Gemeenteambtenaar sluit rolstoelgebruiker uit

Een melder, die in een rolstoel zit, had samen met haar man bij de gemeente een afspraak gemaakt om bouwplannen in te zien. De bouwplannen werden gepresenteerd aan een hoge tafel, waardoor de melder ze niet goed kon zien. Toen zij dit bij de gemeenteambtenaar aangaf, werd zij genegeerd. De ambtenaar sprak alleen tegen haar man. De melder was erg verdrietig door dit incident en voelde zich buitengesloten.

Hierop heeft de melder contact opgenomen met de ADV, die haar een luisterend oor bood. De consulent discriminatiezaken nam vervolgens contact op met de gemeente. De gemeente schrok van de discriminatie-ervaring van de melder en bood excuses aan, samen met een bos bloemen.

De melder gaf aan dat zij door de steun van de ADV haar verdriet een plek heeft kunnen geven en het incident achter zich heeft kunnen laten.

Niet welkom met hulphond in hotel

Een mevrouw die gebruikmaakt van een hulphond zocht een hotel waar zij enkele dagen wilde verblijven in verband met afspraken in een ziekenhuis. Als reactie op haar reservering ontving zij een kort bericht waarin stond: “In ons hotel zijn geen dieren toegestaan, ook geen assistentiehonden helaas.” Zij diende daarop zelf een klacht in bij het hotel, met daarin een duidelijke verwijzing naar de wetgeving. Zij kreeg geen reactie. De ADV stuurde een klachtbrief naar de eigenaar en kreeg in eerste instantie ook geen reactie. In een tweede brief aan het hotel gaf de ADV aan dat ze cliënte zouden adviseren om de kwestie voor te leggen aan het College voor de Rechten van de Mens en/of aangifte te doen bij de politie. Nu volgde wel een reactie vanuit het hotel. Ze gaven aan dat zij voortaan een kamer beschikbaar zouden hebben voor mensen met een hulphond en zich daarmee aan de wet zouden houden.

Pink tax

Een vrouw met een kort kapsel betaalt meer bij de kapper dan mannen met dezelfde haarlengte. Niet alleen de prijs bij de kapper verschilt vaak tussen vrouwen en mannen. Ook de prijs van verschillende verzorgingsproducten, zoals deodorant en scheerschuim, is vaak duurder dan vergelijkbare producten voor mannen. Dit fenomeen heet ‘pink tax’.

Een vrouw zocht contact met een ADV om haar verhaal te doen en om advies te krijgen. De consulent discriminatiezaken van de ADV nam contact op met de kapper van de vrouw voor wederhoor. De kapper vond het verschil in prijs tussen mannen en vrouwen ook onrechtvaardig en paste de tarieven aan: niet langer is het geslacht bepalend voor de prijs, maar de haarlengte.

Rijbewijs & het aanvragen van een gezondheidsverklaring

Een vrouw wilde graag haar rijbewijs halen. Bij het aanvragen van het rijexamen moest zij – net als iedereen – een gezondheidsverklaring invullen van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR). Hierin werd onder meer gevraagd of er ooit een autisme-diagnose was vastgesteld. Omdat zij hier ‘ja’ op antwoordde, kreeg zij te maken met een extra onderzoek door een aangewezen psychiater. De vrouw voelde zich hierdoor gediscrimineerd en zocht contact op met een ADV.

De consulent discriminatiezaken bood een luisterend oor en gaf advies. Omdat de vrouw snel haar rijbewijs wilde halen, werkte zij mee aan het onderzoek. Daarnaast nam de consulent contact op met de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA). Die voerde een lobby om onnodige hobbels voor mensen met autisme op weg naar hun rijbewijs weg te nemen. De ervaringen uit de praktijk hielpen de NVA bij de lobby. En met succes: in april werd er in de Tweede Kamer een motie aangenomen die opriep tot afschaffing van de rijbewijskeuring voor iedereen met ADHD en autisme.

Registraties discriminatie Oost-Nederland

Legenda

- Aantal meldingen door inwoner van de gemeente bij de ADV's
- Aantal meldingen over voorval in de gemeente bij een van de ADV's
- Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten bij de politie

STEENWIJKERLAND 23 6 14
STAPHORST 17 7 9
ZWARTEWATERLAND 4 3 4
KAMPEN 26 12 9
ZWOLLE 117 69 101
DALFSEN 17 2 9
OMMEN 8 2 6
HARDENBERG 16 7 20
HATTEM 8 4 4
OLDEBROEK 6 1 2
ELBURG 5 3 18
HEERDE 4 1 3
RAALTE 11 5 2
HELLENDOORN 7 3 8
TWENTERAND 9 5 3
TUBBERGEN 6 2 2
DINKELLAND 7 1 8
OLST-WIJHE 10 4 2
WIERDEN 7 3 8
ALMELO 35 19 42
LOSSER 6 1 8
HARDERWIJK 34 10 23
NUNSPEET 17 4 17
EPE 16 7 15
BORNE 2 1 33
OLDENZAAL 16 6 15
ERMELO 12 6 8
RIJSSEN-HOLTEN 7 1 5
HENGELO 48 22 36
PUTTEN 12 6 9
DEVENTER 105 41 49
ENSCHEDE 122 71 89
NIJKERK 25 12 13
HOF VAN TWENTE 11 2 10
APELDOORN 122 52 107
VOORST 10 5 7
LOCHEM 15 4 10
HAAKSBERGEN 14 1 6
BARNEVELD 24 14 26
ZUTPHEN 59 24 35
BRUMMEN 9 2 5
BERKELLAND 28 14 12
SCHERPENZEEL 1 1 2
EDE 76 48 47
BRONCKHORST 13 4 4
ROZENDAAL 1 0 1
RHEDEN 30 7 14
DOESBURG 6 2 4
OOST GELRE 14 3 11
ARNHEM 233 144 168
RENKUM 28 6 10
WAGENINGEN 42 20 16
WESTERVOORT 9 4 1
DUIVEN 14 9 5
WINTERSWIJK 15 2 24
DOETINCHEM 25 17 36
BUREN 11 4 4
CULEMBORG 21 6 8
NEDER-BETUWE 8 1 8
OVERBETUWE 14 6 15
LINGEWAARD 16 8 9
ZEVENAAR 21 15 16
AALTEN 11 3 3
MONTFERLAND 14 4 2
OUDE IJSSELSTREEK 15 5 16
TIEL 36 25 19
WEST BETUWE 13 7 14
WEST MAAS EN WAAL 8 3 3
DRUTEN 14 7 4
BEUNINGEN 8 6 6
NIJMEGEN 203 114 153
BERG EN DAL 27 10 21
WIJCHEN 17 12 18
ZALTBOMMEL 16 7 4
MAASDRIEL 6 2 5
HEUMEN 9 1 1
LAND VAN CUIJK

Gezamenlijke uitgave

Oost-Nederland

Discriminatie.nl - Vizier
Ariënsplein 1
7511 JX Enschede

Hanzeplein 11-27
8017 JD Zwolle

IJsselburcht 3
6825 BS Arnhem

Arend Noorduijnstraat 15
6512 BK Nijmegen

T 085 0734600
I www.vizieroost.nl

Discriminatie.nl -
Art. 1 Noord Oost Gelderland
Prins Willem-Alexanderlaan 1419
7311 GA Apeldoorn
T 055 522 55 55
I www.art1-nog.nl

Discriminatie.nl - Deventer
Roggestraat 3
7411 EP Deventer
T 0800 0880
I www.ettyhillesumcentrum.nl/discriminatie

Politie

Politie-eenheid Oost-Nederland
Europaweg 79
7336 AK Apeldoorn
T 0900 8844
I www.politie.nl

Openbaar Ministerie

Openbaar Ministerie
Arrondissementsparket
Oost-Nederland
Eusebiusbinnensingel 28
6811 BX Arnhem
T 088 699 19 00
I www.om.nl

April 2025 Oost-Nederland

Dit is een gezamenlijke uitgave van de antidiscriminatievoorzieningen, politie-eenheid Oost-Nederland en het arrondissementsparket Oost-Nederland. Met dank aan het College voor de Rechten van de Mens voor het beschikbaar stellen van informatie.

De Monitor Discriminatie 2024 Oost-Nederland verschijnt gelijktijdig met negen andere regionale rapporten en het landelijke rapport Discriminatiecijfers in 2024. Het landelijk rapport Discriminatiecijfers 2024 en alle regionale rapporten zijn te vinden op de website van de landelijke vereniging van ADV's: www.discriminatie.nl.

Discriminatie.nl
Oost-Nederland

vizier
gericht op discriminatie & diversiteit

Art.1
NOORD OOST GELDERLAND
voorkomt en bestrijdt discriminatie

POLITIE

Discriminatie.nl
Deventer

OPENBAAR MINISTERIE